

Tööturul naiste osalemise suurendamine ning naiste ja meeste vahelise palgalõhe kaotamine Euroopa Liidus mõjutab majanduskasvu positiivselt. Hoolimata hiljutistest edusammudest valitseb tööturul aktiivses osalemises¹ ja töötasus endiselt sooline erinevus: naiste tööhõive määr on väiksem ja see võib ELi majanduskasvu piirata. Probleemi lahendamine on äärmiselt oluline, et saavutada 2020. aastaks strateegia „Euroopa 2020“ eesmärk, nimelt naiste ja meeste üldine vähemalt 75% tööhõivemäär.

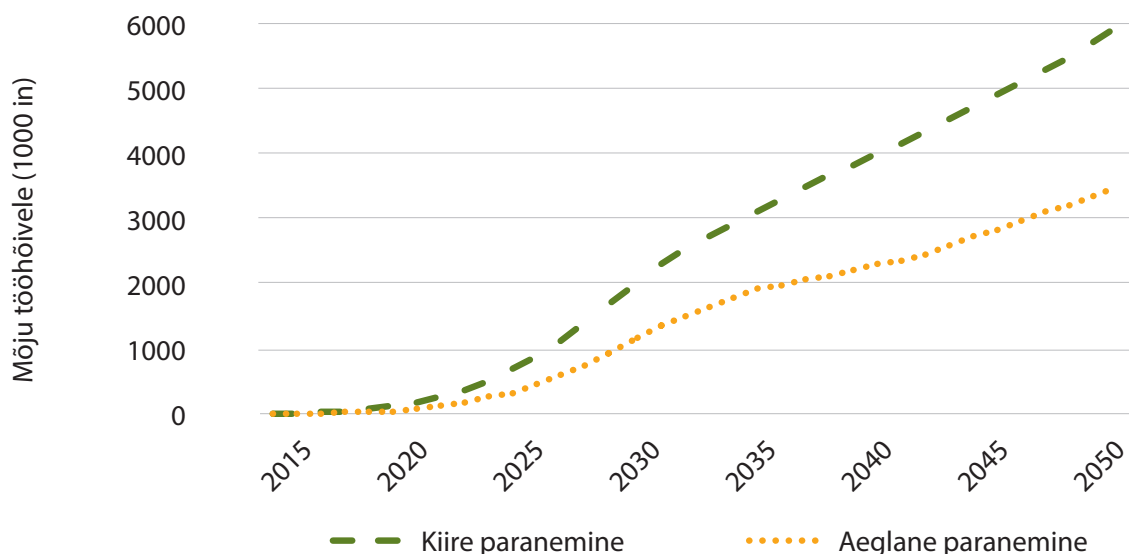
Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi (EIGE) soolise võrdõiguslikkuse majandusliku kasu uuring näitab kaalukalt soolise ebavõrdsuse vähendamise positiivset mõju tööturul.

Soolist erinevust vähendavad võrdõiguslikkuse meetmed on järgmised:

- lapsehoiu- ja muude hooldusteenuste pakkumine;
- vanemapuhkuse tasu ja tingimuste muutmine;
- osaaja töö ja paindliku töökorralduse edendamine ja toetamine;
- võrdse palga ja töötingimustega seotud õigusnormide ja tegevuspõhimõtete kehtestamine;
- soolise segregatsiooni kõrvaldamine kõigis sektorites ja ametialadel;
- naiste karjäärikatkestuste vähendamine;
- naiste edutamine juhtivatele ametikohtadele.

Soolise ebavõrdsuse kaotamine tööturul aktiivses osalemises ja töötasus edendab majanduskasvu

Joonis 1. Tööturul aktiivse osalemise erinevuse kaotamise mõju tööhõivele



¹ Tööturul aktiivse osalemise määr on tööturul aktiivsete inimeste (töötajate või töötajate) ja võrdlusrühma kuuluvate inimeste suhe protsentides.



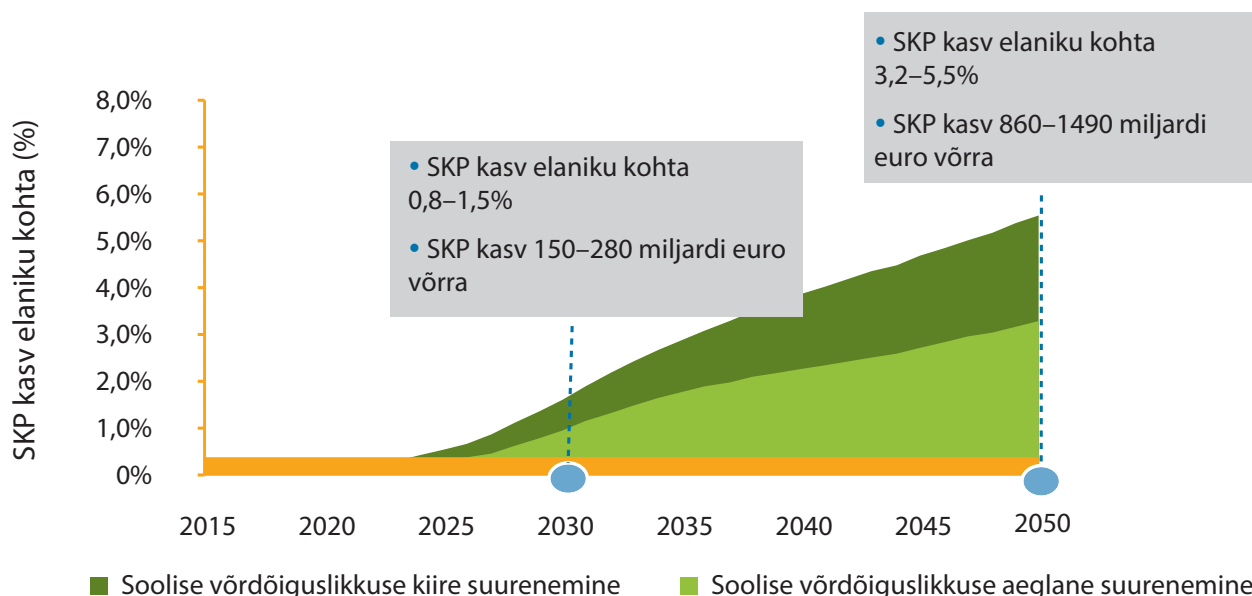
Aktiivsuse määra erinevuse kaotamine suurendab märkimisväärselt tööhõive taset. Uuringu põhjal prognoositakse, et tänu täiendava hulga naiste tööturule tulekule luuakse 2050. aastaks 3,5–6 miljonit töökohta. Tööjõu pakkumise suurenemine võimaldab tööjõu puuduses vaevlevatel sektoritel (nt oskustööliste puudumise tõttu) potentsiaalset toodangut suurendada.²

Palgalõhe kaotamise mõju naiste tööhõivele on aktiivsuse määra erinevuse kaotamise mõjuga võrreldes suhteliselt väike. Ühest küljest julgustab palgalõhe kaotamine naisi tööturule tulema, mis toob kaasa tootlikkuse ja tööhõive määrade kasvu. Teisalt on tõenäoline, et suured tööjõukulud sunnivad ettevõtjaid oma tööjõunõudlust vähendama ja vähem töökohti pakkuma.

Naiste palgakasv aitab siiski vähendada aktiivsuse määra erinevust ja see võib osaliselt positiivselt mõjutada tööhõivet, mis on seotud naiste tööurul aktiivse osalemise määra paranemisega.

Mõju SKP-le elaniku kohta on suurim, kui aktiivsuse määra erinevus väheneb. SKP elaniku kohta kasvab 2030. aastaks hinnanguliselt 0,8–1,5% ja 2050. aastaks 3,2–5,5% (2030. aastaks kasvab SKP kuni 280 miljardit eurot ja 2050. aastaks kuni 1490 miljardit eurot).

Joonis 2. Tööturul aktiivse osalemise erinevuse mõju SKP-le elaniku kohta

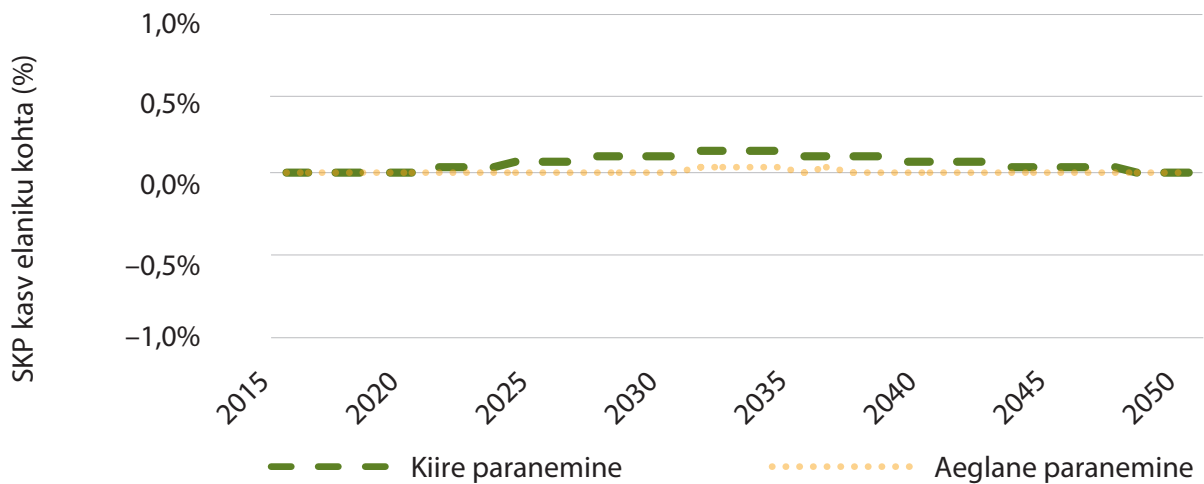


Palgavõrdsuse paranemine suurendab ajavahemikus 2030–2050 SKPd elaniku kohta 0–0,2%. Soolise palgalõhe vähendamine mõjutab vastupidiste makromajanduslike mõjude tõttu SKPd vähe. Olgugi et naiste kõrgemad palgad suurendavad leibkonna tegelikku sissetulekut ja väljaminekuid, suurendavad need ka ettevõtete kulusid. Pikas perspektiivis tõstavad ettevõtted kasumimarginaali taastamiseks hindu, mis vähendab leibkonna tegelikku sissetulekut ning survestab umbes 2040. aastast alates tootmist ja SKPd.

Üksnes SKP-le keskendumine juhib tõenäoliselt tähelepanu teistelt palgalõhe kaotamise positiivsetelt mõjudelt kõrvale. Naiste töötasu suurendamine vähendab tõenäoliselt naiste vaesuse määra ja soolist pensionilõhet (EIGE, 2016). Palgalõhe vähenemine võib suurendada naiste enesekindlust, aidata kaasa suurema tööalase vastutuse võtmisele ja liikumisele juhtivatele ametikohtadele (Booth, 2003). Kokkuvõttes on naiste tööturul osalemise soodustamine ja võrdse palga tagamine ülioluline, et saavutada naiste ja meeste üldise tööhõive määra tõus vähemalt 75%-ni ning edendada kaasavat, arukat ja jätkusuutlikku majanduskasvu.

² Potentsiaalne toodang ehk majanduse potentsiaalne tootmisvõime tähendab maksimaalset majandustoodangut kõigi ressursside täieliku ärakasutamise korral.

Joonis 3. Soolise palgalõhe kaotamise mõju SKP-le



Naiste aktiivsuse ja tööhõive määr on väiksemad ja nad teenivad meestest vähem

2015. aastal oli naiste tööhõive määr ELis 64,3%, meestel 75,9%.³

Naised teevad palju rohkem tasustamata tööd kui mehed, sealhulgas hoolitsevad laste ja eakate sugulaste eest. Nad osalevad tööturul vähem ja/või on sunnitud keskenduma tagasihoidlikumale karjäärile. Hoolimata naiste aktiivsuse määra hiljutisest tõusust Euroopas on ELis aktiivsuse määra sooline erinevus endiselt keskmiselt 15% ning erinevused riikide tasandil on vahel veelgi suuremad. Erinevus aktiivsuse määras tähendab naiste väiksemat tööhõive määra.

2014. aastal oli ELis naiste brutotunnitasa meeste omast keskmiselt 16,1% väiksem.⁴

Sooline palgalõhe süvendab soolist ebavõrdsust tööturul. Hoolimata tehnoloogilistest muutustest⁵ ja õigusaktidest, mille eesmärk on tagada naiste ja meeste võrdne töötasu, püsib sooline palgalõhe ka 21. sajandil. Liikmesriigiti on see samuti väga erinev.

Sooline tööhõive erinevus ja palgalõhe tulenevad mitmesugustest ebavõrdsust tingivatest teguritest, mis naise nende elu jooksul mõjutavad.

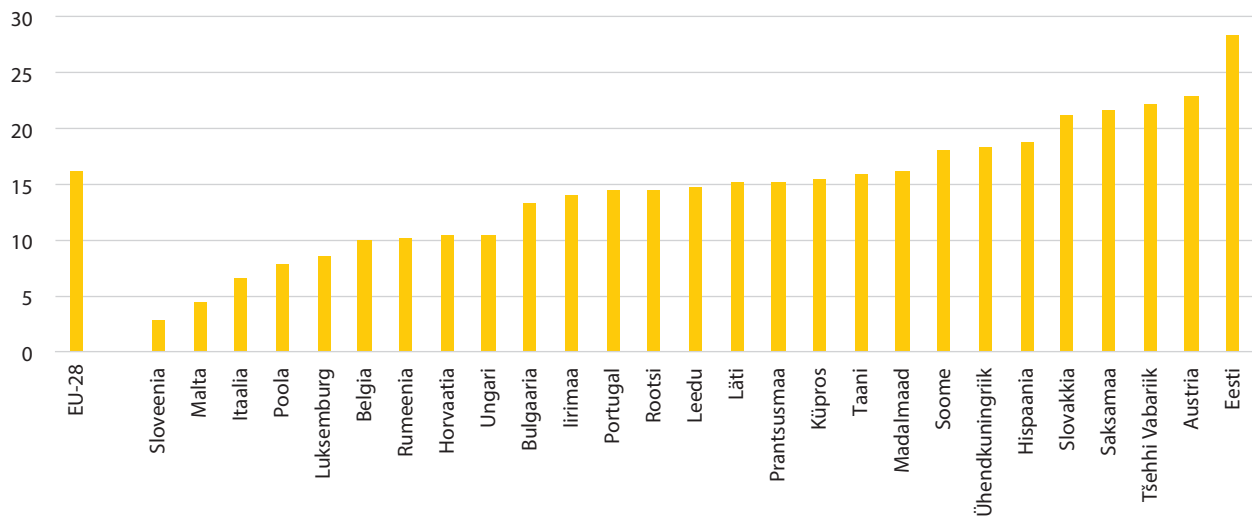
- i. **Sooline segregatsioon hariduses ja tööturul:** naiste osakaal kaldub olema suurem neil erialadel, koolitusprogrammides ja ametites, kus töötasu on väiksem kui neis ametites, kus töötavad valdavalt mehed.
- ii. **Kutsealane segregatsioon,** nii horisontaalne (eri sektorid ja ametid) kui ka vertikaalne (eri vastutus- või ametitasandid).
- iii. Rasedus- ja sünnituspuhkusest tingitud **karjäärikatkestused.**
- iv. **Tasustamata majapidamistöde ja hoolduskohustuste ebavõrdne jaotumine:** naised teevad palju rohkem tasustamata tööd kui mehed, sealhulgas hoolitsevad laste ja eakate sugulaste eest. See mõjutab nende võimalusi osaleda tööturul ja piirab karjääri tegemist.

³ Eurostati määratluse kohaselt on tööhõive määr tööga hõivatute osakaal tööelises elanikkonnas. Lisateave aadressil http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Employment_statistics.

⁴ NB! Esitatud andmed olid käesoleva väljaande koostamise ajal kõige värskemad Eurostati andmed. Lisateave ja uuemad andmed on kättesaadavad aadressil http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Gender_pay_gap_statistics.

⁵ Tehnoloogia areng töökohtadel on suurendanud mittefüüsilise tööga seotud oskuste väärtust võrreldes füüsilise tööga seotud oskuste väärtusega, suurendades naiste suhtelist palgataset (Blackand Spitz-Oener, 2010).

Joonis 4. Korrigeerimata sooline palgalõhe 2014. aastal (naiste ja meeste keskmise brutotunnipalga erinevus protsendina meeste keskmisest brutotunnipalgast)



Allikas: Eurostat (tsdsc340).

Sooline erinevus tööhõives ja töötasudes on kulukas

Naiste väiksema tööhõive määra kogumaksumus ELis oli 2013. aastal 370 miljardit eurot, st 2,8% ELi SKPst.

Naiste madalama tööhõive määra kogumaksumuse arutamisel võetakse arvesse saamata jäänud töötasu ja sotsiaalkindlustusmaksid ja riigi eelarvekulused, nagu sotsiaaltoetused ja hüvitised. Kogu tööelu vältel tööturult väljajäämise maksumus on naise haridustasemest sõltuvalt hinnanguliselt 1,2–2 miljonit eurot (Eurofound, 2016).

Kuigi soolise palgalõhe otsese mõju kohta majandusele on vähe tõendeid, näitavad uuringud, et naiste ebavõrdne tasustamine ei kahjusta mitte ainult naisi, vaid on kulukas ühiskonnale tervikuna. Soolisel palgalõhel on selge seos laste vaesuse, oskuste puudumise ja majanduskuluga, sest naiste oskusi kasutatakse vähe.

Sooline ebavõrdsus tööturul mõjutab kahjulikult naiste sissetulekut, sealhulgas töötasu ja tööandjapensione. See omakorda õõnestab süstemaatiliselt naiste majanduslikku sõltumatust ning suurendab vaesusse ja sotsiaalsesse tõrjutusse sattumise riski (EIGE, 2016).

Viited

Black, S. E., ja Spitz-Oener, A. (2010), „Explaining women's success: technological change and the skill content of women's work”, *The Review of Economics and Statistics*, 92. kd, nr 1, lk 187–194.

Booth A., Burton, J., ja Mumford, K. (2003), „The position of women in UK academic economics”, *The Economic Journal*, 110. kd, lk 312–333.

Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond (Eurofound) (2016), *The gender employment gap: challenges and solutions* („Sooline tööhõive erinevus. Probleemid ja lahendused”), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg. Kättesaadav aadressil <https://www.eurofound.europa.eu/et/publications/report/2016/labour-market/the-gender-employment-gap-challenges-and-solutions>.

Uuringu tutvustus

Soolise võrdõiguslikkuse majandusliku kasu uuring on ELi kontekstis ainulaadne. See on esimene omataoliste seas, milles kasutatakse usaldusväärset ökonomeetrilist mudelit soolisest võrdõiguslikkusest saadava mitmesuguse makromajandusliku kasu prognoosimiseks mitmes ulatuslikus valdkonnas, nagu haridus, aktiivne osalemine tööturul ja töötasu.

Uuringu tulemused näitavad, et soolise võrdõiguslikkuse suurenemine toob kaasa järgmised muutused:

- 2050. aastaks luuakse 6,3–10,5 miljonit lisatöökohta, millest ligikaudu 70% täidavad naised;
- positiivne mõju SKP-le elaniku kohta, mis aja jooksul suureneb;
- 2050. aastaks kasvab SKP elaniku kohta ligikaudu 10%.

Uuringus kasutati soolise võrdõiguslikkuse suurenemise majandusliku mõju hindamiseks E3ME makromajanduslikku mudelit. E3ME on empiiriline makromajanduslik mudel, mis on loodud spetsiaalselt tulemuste modelleerimiseks ELi ja liikmesriikide tasandil.

ELi soolise võrdõiguslikkuse majandusliku kasu uuringu tulemused on avaldatud üheksas väljaandes:

1. Literature review: existing evidence on the social and economic benefits of gender equality and methodological approaches („Kirjanduse ülevaade: olemasolevad tõendid soolise võrdõiguslikkuse sotsiaalse ja majandusliku kasu kohta ning meetodid”);
2. EU and EU Member State overviews („ELi ja ELi liikmesriikide ülevaated”);
3. Report on the empirical application of the model („Mudeli empiirilise rakendamise aruanne”);
4. How the evidence was produced: briefing paper on the theoretical framework and model („Kuidas tõendid saadi: teabedokument teoreetilise raamistiku ja mudeli kohta”);
5. „Kuidas tõendid saadi: teoreetiline raamistik ja mudel”;
6. „Soolise võrdõiguslikkuse majanduslik mõju ELi poliitilises kontekstis”;
7. „Soolise võrdõiguslikkuse majanduslik mõju”;
8. „Kuidas sooline võrdõiguslikkus STEM-hariduses toob kaasa majanduskasvu?”;
9. **„Tööturul aktiivse osalemise soolise erinevuse ja soolise palgalõhe kõrvaldamine toob kaasa majanduskasvu: ülevaade”.**

Kõik väljaanded, üksikasjalikud uurimistulemused ja metoodika on avaldatud EIGE veebilehel.

Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut (EIGE) on soolise võrdõiguslikkuse küsimustega tegelev ELi teadmiskeskus. EIGE toetab poliitikakujundajaid ja kõiki asjaomaseid asutusi nende püüdlustes muuta naiste ja meeste võrdõiguslikkus kõikide eurooplaste jaoks tegelikkuseks, pakkudes neile eriteadmisi ning võrreldavaid ja usaldusväärseid andmeid soolise võrdõiguslikkuse kohta Euroopas.



Väljaannete talitus

Lisateave

Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut (EIGE)

Gedimino pr. 16

LT-01103 Vilnius

LITHUANIA

+370 52157444

E-post: eige.sec@eige.europa.eu

<http://eige.europa.eu>

<http://www.twitter.com/eurogender>

<http://www.facebook.com/eige.europa.eu>

<http://www.youtube.com/eurogender>

<http://eurogender.eige.europa.eu/>



ISBN 978-92-9470-114-5
doi:10.2839/62217